

Bouwstenen voor een geschiedenis van de Nederlandse huisartsgeneeskunde

De negentiende-eeuwse Franse geschiedschrijver Adolphe Thiers was van mening dat historische gebeurtenissen niet te lang, doch vooral ook niet te kort na dato beschreven moesten worden. De meest geschikte periode om memorabele gebeurtenissen te boek te stellen brak zijns inziens aan op het moment dat de hoofdrolspelers het openbare leven vaarwel zeiden – op het moment kortom dat ze met pensioen gingen. De geschiedschrijver die die periode aangrijpt, verkeert volgens Thiers in een unieke positie: hij is in de gelegenheid de verhalen en getuigenissen van hen die erbij waren in zijn verhaal te verwerken zonder hun passies te delen.

Of de passies tijdens de beginjaren van de Nederlandse huisartsgeneeskunde net zo hoog opliepen als tijdens de Napoleontische oorlogen (het onderwerp waar Thiers zijn oog op had laten vallen), mag worden betwijfeld. Rekenkundig staat echter vast dat de hoofdrolspelers uit het professionaliseringsproces dat de Nederlandse huisartsgeneeskunde in de vijftiger, zestiger en vroege zeventiger jaren doormaakte, anno 1991 zo langzamerhand allemaal met pensioen gegaan moeten zijn. Een van de laatsten van degenen die er vanaf het begin bij zijn geweest, neemt deze maand afscheid: per 1 maart vertrekt Heert Dokter als hoogleraar-directeur bij het Rotterdam Universitair Huisartsen Instituut.

Op het RUHI hebben wij ons natuurlijk afgevraagd of we ter ere van Heert een *liber amicorum* zouden doen verschijnen. We hebben ervan afgezien. Heerts generatiegenoten hebben elkaar per slot van rekening al rijkelijk bedacht met boeken waarin herinneringen opgehaald en verdiensten uitgemeten worden. We meenden Heert een groter plezier te kunnen doen: een begin maken met het op professionele wijze beschrijven van de geschiedenis van zijn vak. Het leek ons een goed idee om een aantal aspecten van de geschiedenis van de huisartsgeneeskunde te laten belichten door terzake kundige auteurs, de artikelen die dit zou opleveren te bundelen en het geheel aan Heert op te dragen. In overleg met de redactiecommissie van dit tijdschrift werd besloten ons eerbetoon de vorm te geven van een speciaal nummer van *Huisarts en Wetenschap*. Dit had twee voordelen: geen enkele huisarts die de ontwikkelingen in zijn vak volgt, zou om het

vertrek van Heert heen kunnen, en het wetenschappelijk niveau van de artikelen zou gewaarborgd zijn.

Voor ons doel was het niet nodig dat de auteurs Heert persoonlijk kenden – al prijzen sommigen zich gelukkig hem wel degelijk te kennen. Wel vonden wij het van belang dat zij op de hoogte waren van de ontwikkeling die zich de afgelopen decennia in de huisartsgeneeskunde hebben voorgedaan, zonder noodzakelijkerwijs haar passies te delen. We hebben er met andere woorden naar gestreefd goed geïnformeerde buitenstaanders aan het woord te laten. Onze verwachting was dat zij iets nieuws zouden kunnen brengen. Het leek ons dat er de afgelopen jaren genoeg teruggeblikt, ontsloten en geïnventariseerd was om een aantal pogingen tot geschiedschrijving te kunnen wagen.

Dit nummer van *Huisarts en Wetenschap* laat zien dat de geschiedenis van de huisartsgeneeskunde een werkwaardig onderzoeksterrein is: het is betrekkelijk klein van omvang, maar wel dermate 'gelaagd' dat het – om een redelijk compleet beeld te krijgen – op veel verschillende manieren in kaart gebracht moet worden. In dit nummer komen aan de orde: verschuivingen in de relaties met ziektekostenverzekeraars, veranderingen in het aanzien van de arts, ontwikkelingen in de rolopvatting, competentieconflicten met andere disciplines, implicaties van wetenschappelijke en technologische vernieuwingen, pogingen om de beroepsgroep 'op één lijn te krijgen' en de verwezenlijking van de beroepsopleiding.

Het was niet Heerts stijl zich op de voorgrond te plaatsen; toch heeft hij – als huisarts, als voorzitter van het NHG, als pleitbezorger van het werk van Balint, als docent, als onderwijsontwikkelaar, als initiator van wetenschappelijk onderzoek – in veel van de ontwikkelingen die in dit nummer beschreven worden, een rol gespeeld. Hij heeft dat bovendien gedaan op een manier die allerwegen als buitengewoon prettig ervaren werd. Heert miste nu eenmaal het vermogen om vijanden te maken.

Het is daarom niet meer dan terecht dat aan dit nummer zijn naam verbonden blijft.

Eelco Runia